

LÆSØ KIRKENYT

Byrum, Vesterø og Østerby Kirker, 30. årgang, nr. 3

November - December 2023 - Januar - Februar 2024

Kontaktoplysninger

Kirkebogsførende sognepræst:

- Eva Bernhagen, Kærmindevej 1A
tlf. 2149 1001 evb@km.dk
- mandag er fast fridag
- *V/præstens fravær samt øvrige ferie-fridage* kontaktes vikarpræsten
tlf. 2134 3717

Kirkekontoret

- **Henvendelse vedr. kirkegårdene** til Graverteamet: Kirkegårdsleder Birgitte Melchjorsen, medhjælper Lone Wachmann og Tiina Olsen
- **Byrum:** Byrum Hovedgade 50 Tlf. 2010 7090
mail: byrum@laesoe kirker.dk
- **Vesterø:** Præstevejen 37 Tlf. 2927 3666
mail: vestero@laesoe kirker.dk
- **Østerby:** Østerbyvejen 77 Tlf. 2145 1008
mail: oesterby@laesoe kirker.dk
- **Kordegne** Grethe Nyeng Havnhøj træffes mandage 8.00 - 10.00 tlf. 2497 6434 mail: gnh@laesoe kirker.dk
Mail vedr. kirkebogsregistrering: gnh@km.dk
Postadresse: Kærmindevej 3 9940 Byrum. Att.:GNH

Organist og Kirkesanger

- **Organist:** Kasper Køhl Jensen.
Tlf. 9849 1807 / 2329 2710 kasperkj@mail.dk
- **Kirkesanger:** Preben Mikkelsen.
Tlf.2132 6628. Mail: pmikkelsen6@gmail.com

Menighedsrådsmøder

- Alle møder er offentlige og afholdes i Sognehuset Kirkensgaard Kærmindevej 1 i Byrum kl. 18.50
- **Dato:** annonceres i Læsø-Posten og på hjemmesiden
- **Referater:** tilgængelige i øens kirker samt på kirkenes hjemmeside.

Læsø Menighedsråd

- **Formand:** Miriam Hansen, Tyvhulvejen 8, Gl. Østerby tlf. 2022 5108 miriamlhansen@gmail.com
- **Øvrige rådsmedlemmer:** Elmer Haaber, Else-Marie Pedersen, Anker Juul Strøm, Peter Pedersen, Ann Rytter, Kathrine Sofie Kranker.
- **Regninger og øvrige henvendelser** vedr. Læsø Kirker & Menighedsråd sendes til mail: 8437@sogn.dk

Kirkeværger

- **Byrum :** Karsten Petersen, Stoklundvejen 8, Byrum. Tlf. 3124 2179
- **Vesterø:** Peter Møller Sørensen, Sneppevej 6, Østerby. Tlf. 3078 2410
- **Østerby:** Andreas Haaber, Præstevejen 13, Vesterø. Tlf. 2013 6897

Kirkens Åbningstider

- Øens tre kirker er dagligt åbne fra kl. 8.00 - 16.00
Entré for besøgende i Vesterø Kirke -INFO v/kirken.

Læsø Kirkers Menighedspleje

- **Formand:** Jørgen Toftlund, Kongevejen 3, Vesterø 5362 0651 - Mail: mjtoftlund@gmail.com
- **Besøgstjenesten:** Kontaktperson Jørgen Toftlund.
- **Søndags - Cafeen:** Kontaktperson Jørgen Toftlund
- **Vågetjenesten:** Kontaktperson Hanne Junge.
Tlf. 5137 2363 - Mail: hannulf@mail.dk

Kirkens Øvrige Frivillige

- **Arrangementudvalget:** Formand Bodil Kessler, tlf. 9849 1095 / 2157 6185 Mail: bodilkessler@mail.dk
- **Koncertudvalget:** Kasper Køhl Jensen, Tlf. 9849 1807 / 2329 2710 kasperkj@mail.dk

Mulighed for kor

- **Kirkens Kor v/ Kasper Køhl Jensen** - øver torsdage kl. 9.30 -12 i Kirkensgaard. Kontakt Tove Brændstrup 2929 9342 - Mail: fru.tove@mail.dk
- **Strengkoret** - øver mandage i Kirkensgaard Kontakt Grethe Sonne Hansen 2144 7984
- **Aftenkoret** - øver udvalgte torsdage kl. 19 - 21.00 Kontakt organist Kasper Køhl Jensen.

Læsø KirkeNyt

- udgives af Læsø Menighedsråd tre gange årligt: marts, juli og november måned.
- **Redaktionen:** Elmer Haaber (redaktør) Eva Bernhagen, Olav Juul, Kirsten Melchjorsen, Anita Vesterdorf og Grethe N. Havnhøj.
- **Deadline til næste blad:** 14. januar 2024
- **Opsætning & Layout:** Hans Nepper og GNH
- **Tryk:** Øko-tryk Aps. Skjern
- **Omdeling:** Nordjyske Distribution
- **Tilgængeligt:** I Læsø's kirker samt turistbureauer.

*Tekst: Eva Bernhagen
- sognepræst på Læsø.
Fotos: EB*

På en septemberdag, hvor blæsten hyler og susser og hvirvler bladene rundt i luften, er der langt til Libanon og den stillestående og kvælende varme, der herskede i det lille, men meget betydningsfulde land i Mellemøsten, som en gruppe fra Læsø besøgte i sidste halvdel af august. Vi rejste ud som gruppe på 10 deltagere i uge 34, og allerede på afrejsedagen opstod der drama.

De 5, som rejste fra Læsø, blev undervejs på togturen mod København berørt af en nedfalden køreledning, som satte hele menighedsrejsen i bero. Heldigvis var man hurtig til at reagere og kaprede en taxa, for at komme til Kastrup.

DSBs indsatte togbusser kunne man ikke vente på, når alle Mellemøstens mysterier ligger uudforskede foran en. Der blev fluks forhandlet med en taxachauffør fra Mellemøsten – selvfølgelig.

Alle kom til lufthavnen i rette tid, og vi fløj kl. 22.30 i en tætpakket flyvemaskine, hvor vores gruppe var de eneste med skandinavisk udseende. Resten var herboende 1. eller 2. generations libanesere, der skulle på ferie for at besøge familie og venner.

Vi landede i Beirut lufthavn kl. 03.33, efter en fire timers rejse og en tidsforskel på en time.

Allerede i køen for at komme gennem paskontrollen blev det tydeligt, at de libanesiske myndigheder krævede, at vi fortalte hvor og hos hvem, vi skulle bo.

Da vi nævnte, at vi skulle bo på et kloster, "a monastery" in Byblos, studsede flere af vores

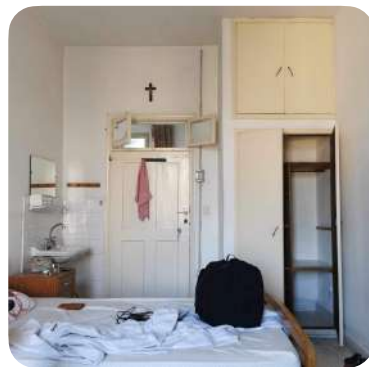
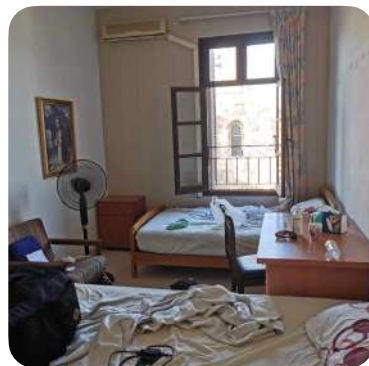

libanesiske medpassagerer. Og jeg fornemmede, at de fortalte det videre til de andre i køen, som ikke havde hørt det. Det var åbenbart ikke hverdagskost, at en gruppe fra Danmark kom til Libanon for at bo på et kloster!

Vi kom ud af lufthavnsbygningen og fik en varm omfavelse af Linda, vores kontakt og præst i den presbyterianske kirke i Beirut. Vi hilste på vores chauffør Michel, en midaldrende og venligtudseende mand, som kun talte arabisk og viste det sig, havde hang til Julio Eglesias. Det

skulle vi senere erfare på vores daglige køreture med ham. Det var 4 år siden, jeg sidst havde set Linda, og mindet om hende var på ingen måde blegnet. Det var i omfavnelsen og mødet med hende, at det libanesiske eventyr for alvor tog sin begyndelse...

Nu er jeg tilbage i Dannevang, rig på erfaringerne og møderne fra Libanon. Det er en rigdoms slags høst, kan man vel godt sige - at tage med sig ind i efteråret, når naturen går i dvale, og Jesus vandrer rundt i trinitatis efterårsfortælling.

Chauffør Michel, klosteret i Byblos, hvor vi boede 6 dage. Morgenmadsbordet og et værelse. Køkkenet m/søster Amal, og Bodil i samtale med en anden nonne.

gerne og udfører under og opvækker døde. Det går mod enden, det er tydeligt. Sådan er det med efteråret. Der lukkes ned og sættes ind. Alle havemøblerne er overdækkede med blade og regn. Efteråret er en rodet omgang, og vi rydder op for at gå ind i vinteren.

“En mand sagde noget klogt til mig forleden, at ”vi ikke kan blive opløfede, hvis vi ikke er nede.”

Det er altså det, det handler om. Vi går ind og ned i mørket nu. Der er mange minder fra sommerens liv og glade dage, udeliv og gode samtaler, der fik deres tid. Jeg tænker, at det er helt nødvendigt, for at vi kan blive rejst op igen, når foråret og påsken kommer.

Det er jo ikke sådan, at vi er alene.

“ Gud er med os. Immanuel. Jesus er altid på vej mod dig og mod mig. Han kommer ridende på æslet, og Han skal nok finde frem til os. Herrens komme kan vi ikke stoppe. Og det nye kirkeår begynder med 1. søndag i Advent, og vi skal synge om Libanons og Karmels glans i Grundtvigs dejlige salme ”Blomstre som en rosegård”. Det har jeg gjort, siden jeg startede i kirkekoret i Taastrup Nykirke i 1989 ”.

Men forskellen fra dengang og til nu, er, at jeg har set det. ♦

“ Og her får du en personlig invitation: Kom til sogneaften i Kirkensgaard onsdag d. 22. november for at høre mere om rejsefølgets mange eventyr ”

Torbjørn Ydegaard om:
Selvtilstrækkelighed.
Fotos: EB

Da Peer Gynt i Henrik Ibsens teaterstykke af samme navn nede i fjeldet møder den store trolld, siger denne til Peer: *Der ute, under det skinnende hvelv, mellem menn det heter: ”Mann, vær deg selv!” Her inne hos oss mellem trollenes flok det heter: ”Troll, vær deg selv – nok!”* Det lille ’nok’ er forskellen mellem menneske og trolld. Og trolde er der mange af, også oppe i den lyse dag! Vi mødte flere af dem i Libanon – men det er kun den halve historie: Den selvtilstrækkelighed, som Dovregubben i citatet ovenfor giver udtryk for, mødte vi næsten hver gang, vi havde med én af de mange religiøse grupper at gøre. Og i Libanon handler alting om det religiøse gruppetilhørsforhold.

Mest markant så vi det hos druserne oppe i bjergene. De var imødekommende, søde og venlige, og de vidste præcist, hvad de ville fortælle os, og hvad vi ikke skulle tale om. Vi blev talt til og ikke talt med. De fremhævede sig selv som den mest fredelige gruppe i landet – så længe man ikke tog deres kvinder eller deres jord! De fremstod som en meget lukket gruppe. Det var ikke tilladt at gifte sig ud af gruppen, eller gifte sig ind i den. Alligevel tillades det Jumblatt-klanen, der nu i tre generationer har stået i spidsen for druserne, både at gifte sig ud af gruppen, lade sig skille og gifte sig igen.

Når alle grupper i bund og grund har samme indstilling som druserne, står de skarpt overfor hinanden i det, man kan kalde for en *kollektiv egoisme* – dvs. grupperne indadtil er kollektive med et stærkt sammenhold, men fjendtlige og afvisende udadtil. Det var den situation, der var baggrunden for borgerkrigen fra 1975 til 1990. Landet er stadig låst fast i det samme

dødvande skabt af gruppernes kollektive egoisme. Det er en politisk situation uden mulige veje fremover, for ingen vil give sig.

Der er selvsagt personer og tværreligiøse organisationer, der forsøger at bygge bro mellem religionerne. Men helt ærligt: de præsenterede sig næsten lige så lukkede og afvisende som religionerne selv. Men som sagt, det er kun den halve historie.

“ Det er nemt nok at komme udefra og se splinten i de andres øjne. Og at overse bjælken i ens eget! Danmark blev op gennem 1800-tallet – og helt definitivt med nederlaget på Dybbøl Banke den 18. april 1864 – til en nationalstat, en stat hvori der kun var én nation: danskerne ”.

Vi havde ingen at stå fjendtligt imod. Så vi glemte i euforien over den fælles nationale oplevelse, hvordan det er at have anderledes grupper indenfor landets grænser. Lige indtil for 50 år siden, da 'de fremmede' begyndte at komme til vores land. I dag er vores retorik ikke så forskellig fra drusernes – ingen skal komme her og tage vores piger og vores arbejde. Som nation er vi blevet os selv – nok!

Det betyder også, at mellemøstlige forkyndere som pastor Linda Macktaby, vores samar-

bejdspartner i Libanon, formenes adgang til landet mens en arrogant minister med en bjælke i sit øje kan affærdige en protest over Lindas visumafslag med ordene: ”Det er jeg skide ligeglad med!”

Er det så, kan man spørge, naturgivet, at mennesket har selvtilstrækkelighedens splint fra troldspejlet i sit øje? Det kan jo næsten se sådan ud. Men det forholder sig faktisk lige omvendt. Den stærkeste overlevelsesstrategi vi som menneskehed har haft, siden vi kom ned fra træerne og begyndte at vandre ud over stepperne – eller blev sat udenfor Edens Have og med Kain blev henvist til landet Nor – har været den *gensidige altruisme*, det at dele med hinanden i vished om at alle deler med alle. Egoisme, både den individuelle og den kollektive, er senere tillærte unoder. Måske menneskets egentlige 'syndefald'? Men det er en helt anden historie, og den må I få en anden gang. ♦

*Tiina Olsen om:
Historiske cedertræer i
Barouk Cedar Forest og
Malkekøer i Taanayel
Fotos: TO*

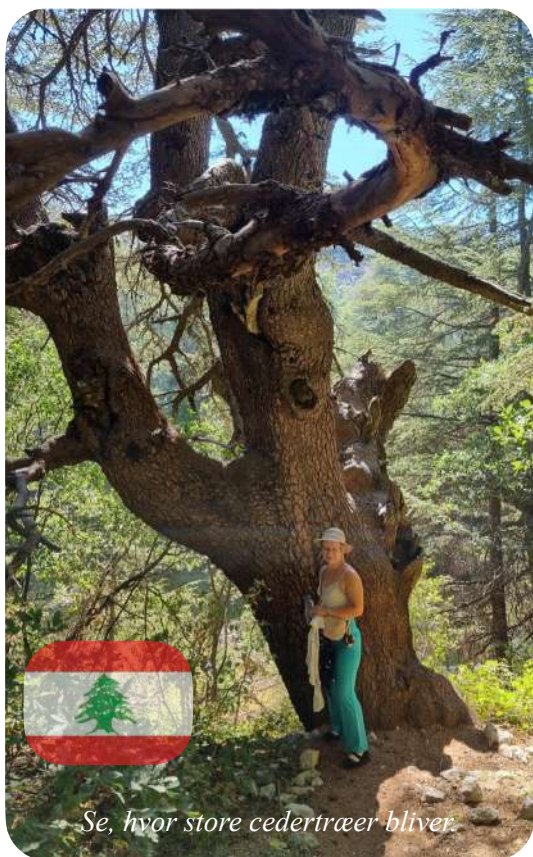
At gå i skoven uden støj omkring sig er en fornøjelse. Efter flere dage i en storby med masser af biler og mennesker; er der lige pludselig helt stille. Efter en rolig kørsel højere og højere op til 1900 meter over havet er vi der. Vores lille minibus med trofaste chauffør Michel gjorde det godt. Til trods for at vi var nødt til at slukke AC i bilen, for at den kunne klare alle de stejle bakker op til toppen, uden at koge. Heldigvis kan man åbne vinduerne!

Da vi kommer ud af bussen, fornemmer vi straks den lavere luftfugtighed. Der er stadig virkelig varmt, måske 32^oC, men det føles meget mere behageligt. Bagefter ser vi den fantastiske udsigt over bjergene med de store

og tykke træer, de berømte cedertræer. De ældste er flere hundrede år gamle. Vi er fremme i Libanons største naturreservat, som strækker sig over 400 hektar, 5,3% af hele Libanon, og som har landets største forekomst af cedertræer. Barouk Cedar Forest blev etableret i 1996 og er idag hjemsted for 32 forskellige pattedyr, 200 fugle og 500 plantearter.

“ Man må ikke gå udenfor stierne, man må ikke plukke planter eller dele af dem, man må ikke smide affald i naturen, man må ikke ryge eller lave ild, man må ikke slå lejr, man må ikke skyde eller køre i skoven. Fair nok! Men vi må gerne gå, nyde naturen og den rene luft; det er også det vigtigste ”.

Cedertræer er stærke og hårdføre nåletræer, som kun vokser naturligt oppe i bjergene. Jeg

har et i min have. Jeg tvivler lidt på, om det vokser sig stort og kraftigt som i Barouk! Disse få ”reservoirs” af cedertræer er vigtige, da mennesket har ødelagt mange skove, og man gerne vil bevare cedertræerne.

Cedertræer er gode til bygninger og møbler, og barken siges at hjælpe mod spedalskhed. Cedertræ skovene i Libanon *Cedrus Libani* er de ældste dokumenterede skove i historien og nævnes flere gange i Bibelen. Træerne kan vokse 40 meter i højden og blive 2,5 meter i diameter. Der er også et cedertræ i det libanesiske flag.

Middle East Airlines, ”Cedar Revolution ” af 2005 og flere politiske partier er kendt for cedertræer i deres logoer. Libanesiske gamle cedertræer, som er helt tilbage fra ca. 1664, findes også andre steder i verden, f.eks i Storbritannien.

“ En tosset agronom kan ikke lade være og kigge lidt nærmere på vegetationen. Er der nogle planter, som jeg kender? Der var virkelig mange ukendte. Jeg skal åbenbart bare studere mere, jeg er ikke dygtig nok. Heldigvis var der nogle, som ligner vores. F.eks fandt jeg en tidselkugle og en lammeøre, tror jeg... ”

Jeg kunne have været der hele dagen, uden at kede mig. Vi var nød til at køre derfra alt for tidligt, men vi må komme tilbage en anden dag!

Så har vi kørt et lille stykke af vejen. Jeg kender duften: køer og møj! Jeg kan ikke se dem, men duften eller lugten, hvordan man nu ser på det, er der. Først møder vi et mejeri med lokale mejeriprodukter. Duften bliver stærkere og der er de, ude på marken! Køerne ligger lidt længere væk i skyggen under taget og gemmer sig for den brændende sol. De fleste af dem er holsteiner og nogle krydsninger. De ser fine ud, huldet er passende og pelsen skinner.

Lidt senere finder jeg en gammel malkestald, en side-by-side, Alfa Laval Agri fra Sverige. Stalden selv er også gammel men funktionel, med madrasser eller gummimåtter i sengebåsene. Gulvene er rillede mod glathed, en kobørste, mange vandkar (vigtigt i denne hede, da en ko drikker mindst 100 liter om dagen), klovboks og en lille traktor at skubbe foder med. Plads til 70-80 køer. Jeg finder en majsensilagesilo, halm og hø og det er også det, køerne æder. Jeg prøver at spørge mere detaljeret til f.eks foder, ydelse og fedt og protein indhold i mælken. Svaret jeg får er: mælken er fyldt med protein og fedt! Maskinerne er små og gamle, men der er styr på tingene.

Mælken koster 6-7 kroner literen. Her på Læsø betaler man 12-18 kroner i butikken. For de lokale er prisen høj, og mælkeprodukter er ikke så udbredte som her i Norden. Dejligt, også at se sådan et sted. Man får helt lyst til at arbejde der og lære om deres rutiner. ♦

*Elmer Haaber om:
At lave mad i Mary's
kitchen - et gadekøkken.
Fotos: EH*

Cirka 2.750 tons ammoniumnitrat sprængstof - eller lad os kalde det kunstgødning, hvis sprængstof lyder for farligt - eksploderede på

havnefronten i Beirut 4. august 2020. Sprængstoffet var konfiskeret af den libanesiske regering fra et forladt eller opbragt skib og opbevaret på havnen i cirka syv år, uden særlige sikkerhedsforanstaltninger. Udover atomsprængningen er det måske den voldsomste eksplosion, verden har oplevet. Den mærkedes f.eks også på Cypern, som ligger 230 km fra Beirut. Hvordan en sådan eksplosion opstår, er der flere bud på. Men hvorom alting er, førte en voldsom brand, blot en måned efter eksplosionen og på samme berørte havneområde, til demonstrationer i Beirut og andre byer, rettet mod landets politikere, og den daværende regering trak sig tilbage.

“ Endnu er der ikke kommet nogen, for mig at se, handlekraftig regering, men den er dog tilstede. Vi havde i hvert fald besøg af et parlaments medlem og hans livvagt under vores nylige rejse til Libanon, så der er mennesker, der sørger for deres egen løn”.

Hvad nuværende regering udretter af synlige resultater for et land i økonomisk og politisk krise er for mig uvist og ikke lige til at få øje på.

De katastrofale følger af eksplosionen var temmelig omfattende med mindst 207 omkomne og ca. 6.500 sårede. 250.000 måske flere blev hjemløse. Havnefrontens fire styk 48 meter høje kornsiloer, der til tider husede 85 % af Libanons kornbeholdning, sank i grus. Dermed fulgte stigende fødevarer- og brændstofpriser, som har øget fattigdommen og forværret situationen for mange libanesere, hvis økonomi i forvejen var i knæ. Da støvet fra eksplosionen havde lagt sig, gik tusindvis af mennesker en usikker fremtid i møde.

“ Mange havde mistet deres nærmeste og har i dag fortsat behov for hjælp til at skaffe mad, vand og tag over hovedet, og her er Mary's Kit-

chen en vigtig daglig støtte for mange hundrede mennesker - selv måneder og år efter eksplosionen i Beirut ”.

Præst Fader Hanı og hans kone etablerede køkkenet kort efter eksplosionen. Madlavningen begyndte hjemme i deres private køkken, og hver dag kørte de til hovedstaden for at servere den tilberedte mad til fattige og frivillige, der hjalp med oprydningen efter eksplosionen. Takket være støtte fra forskellige organisationer lykkedes det fader Hanı at få et køkken på havnen i Beirut, hvor frivillige hjælpere strømmede til,

med hænder til både tilberedning og servering af maden. Selvom køkkenet er opbygget på bedste måde, så er noget af det dog lidt primitivt. F.eks. står gasapparater direkte på gulvet med store gryder ovenpå, så for at røre i gryderne og passe dem må man træde ind over gasslangerne.

Besøget var en stor oplevelse. En kasse, cirka på størrelse med en fiskekasse, fuld af persille og så en kniv i hånden - værsgo' og skær og bagefter fulgte en kasse tomater, Vi var nogle stykker om at tilberede, og det var uden elektriske hjælpeapparater. Hvad retten hed ved jeg ikke, men ingredienserne var bl.a. blomkål, hvidløg, spaghet-

ti i metermål og alle de øvrige grøntsager. Jeg ved ikke om alle, som hjælper der, får lov at spise et måltid mad, men vi gjorde i hvertfald. Oplevelsen blev ikke mindre, da vi erfarede, at der i det tilstødende rum, hvor vi senere spiste sammen, tidligt stod en lille snes mennesker i kø og ventede på, at maden skulle blive færdig.

Der bliver både afhentet og leveret mad, og de ca. 600 gratis måltider om dagen fra Mary's Kitchen er en afgørende hjælp til nødlidende. ♦

*Bodil Kessler om:
At gå i kirke i Libanon
Fotos: BK*

Læsøgruppens studietur til Libanon var tilrettelagt sådan, at vi havde 2 søndage dernede. Vi ville jo gerne opleve en gudstjeneste med Linda Macktaby i Beirut og en gudstjeneste med Ramzi Abou Assali i Zahle. Begge er de præster i den presbyterianske kirke. Her i Danmark kalder vi den for den reformerte kirke, den er også evangelisk, bare ikke luthersk, men følger Calvin og Zwinglis lære.

Første gudstjeneste, vi var med til, fandt sted i samme kirke, som Linda sidste sommer blev ordineret i, den Nationale Evangeliske Kirke i Beirut, beliggende lige over for Parlamentsbygningen. Der var ikke særlig mange lokale kirkegængere til stede denne søndag, og vi gæster

fra Danmark blev placeret helt oppe foran på øverste bænk. Eva skulle medvirke, så hun sad oppe i rundbuen bag alteret på en af stolene. Gudstjenesteforløbet ligner meget det, vi kender. Dog står menigheden op og synger, mens man bliver siddende under læsningerne. Der spilles på klaver som ledsagelse til salmesangen.

“ På mine 3 rejser til Libanon har jeg endnu ikke oplevet orgeltoner, selv om instrumentet findes i kirkerne ”.

Alt foregår på arabisk, som ingen af os forstår noget af. Linda prædiker altid uden at have skrevet noget ned på papir. Hun optræder energisk og gestikulerer tit kraftigt, sikkert for at understrege det hun siger. Ramzi fortalte os, at han mere er den konservative type præst og går ind for at bibeholde det traditionelle. For os blev hans prædiken i Zahle kirke oversat til engelsk, og vi konstaterede, at han holdt sig meget tæt til evangelieteksten, som den søndag handlede om Peters bekendelse.

“ Under opholdet i Zahle, der ligger i Bekaadalen, en god times kørsel øst for Beirut, var vi med til 2 gudstjenester ”.

Ramzi betjener hver søndag 2 reformerte kirker, en lille menighed på 25 i Kab Elias midt ude i Bekaadalen og en noget større inde i selve byen Zahle. Ramzis kone, Daisy, spiller klaver begge steder til tjenesterne med stor iver, dygtighed og energi. Vi blev i begge kirker hilst velkommen

som "our beloved friends from Denmark" - vores elskede venner fra Danmark - og vi bidrog med sangen "Må din vej gå dig i møde", akkompagneret af Daisys kraftige klaverspil.

med læsning af et vers fra Bibelen, derefter synges en salme, så følger bøn og derefter en slags syndsbeholdelse fulgt af trosbeholdelsen. Læsning af epistlen læses af en fra menigheden og igen synges en salme. Så kommer evangelielæsning og prædiken ved præsten. Et fast punkt hver søndag er indsamling/offer (indsamlingsposen går gennem alle rækker af kirkebænkene). Derefter synger man endnu en salme og slutter med velsignelsen og kirkelige bekendtgørelser. Ved de 3 gudstjenester vi var med til, medvirkede Eva ved at synge velsignelsen, som vi kender det her hjemme fra.

Liturgien ligger meget fast og har mange lighedspunkter med vores: Gudstjenesten indledes

Den reformerte kirke bruger åbenbart ikke ind- og udgangsbøn. Vi oplevede ikke nadver/altergang nogen af stederne. Det er åbenbart ikke hver søndag en fast bestanddel af deres gudstjeneste. ♦

*Roland Kyhn-Madsen
om: Gæstfrihed
Fotos: EB*

Jeg har oplevet en rigtig stor gæstfrihed i Libanon. Bl.a. da vi var i Mary's kitchen, da var alle meget hjælpsomme, og selvom jeg er klodset og følte, at jeg gik i vejen, så var alle venlige imod mig og tog sig tid til at sætte mig ind i arbejdet. Jeg mødte en ældre mand, som arbejdede der; han og jeg talte om, hvor varmt der var og at det kunne svie i øjnene, når man skar løg osv. Det var dejligt at møde de frivillige omkring Mary's kitchen, at opleve folk, der gjorde noget for andre.

Lindas søster Nataly var utrolig sød, og hendes søn Leonardo på 9 år ville os lige med det samme. Han skulle ikke se os an, som andre skal. Hugo og jeg besøgte dem i deres lejlighed i Beirut, og vi spillede play station sammen. Det var et spil, vi kendte hjemmefra.

“ En anden stor oplevelse var midt dagen hjemme hos Lindas forældre. De åbnede deres hjem for os. Lejligheden er lille, og vi var mange. Der blev ved at komme gæster ind. Da vi sad rundt om bordet og skulle

præsentere os på engelsk for de andre, var det lidt akavet. Men af respekt for Lindas far undertrykte jeg den fnisen, jeg nok følte for. Min mor bad bordbøn på engelsk, og det var også lidt pinligt, synes jeg ”.

Om onsdagen var vi på stranden i Byblos med Lindas veninde Gabrielle og hendes to voksne nevøer Rafa og Manu samt hendes søster Vivian med hendes to børn. Linda havde arrangeret det for os, da de andre i gruppen havde flere møder inde i Beirut, som ville være hårdt for os, da man skal sidde stille og lytte i lang tid. Der var en pool og en strand, som man kunne bade på, og det var virkelig luksus; alt var rent og pænt, og der lå ikke noget skrald, som på de offentlige strande. Vivian spurgte mig, hvad jeg ville efter folkeskolen, og jeg svarede, at jeg gerne ville arbejde med mennesker og høre, hvordan de har det. Det var fedt, at hun spurgte mig. Det følte ikke, som om de var sammen med os for at passe os. De var virkelig interesserede i min bror og mig. Det var, som om vi var en del af familien. Jeg havde det virkelig dejligt, og Hugo og jeg blev solskoldede. Men det er nok konsekvensen ved at have en så skøn dag.

“ Da turen lakkede mod enden, var jeg træt af at være i en gruppe. Folk var udmattede og fyldt op af de mange oplevelser og af at være konstant på farten. Jeg havde seriøst brug for en pause ”.

Jeg fik lov at køre med en personbil i stedet for bussen, da vi skulle op i bjergene og ind til byen Zahle, der ligger i Bekadalen. Undervejs talte chaufføren og jeg sammen. Jeg fortalte, at jeg boede på en lille ø i Danmark, og at der var ganske fladt, og han grinte og svarede: ”So this is new for you.” Det var godt at få alenetid og kun at skulle forholde sig til en

person. I Zahle kørte jeg med Ramzi og Daisy i deres bil. Ramzi er meget afslappet, og han lader en trække vejret, før han introducerer noget nyt.

“ Jeg havde regnet med, at Ramzi som præst i det mindste ville køre med sikkerhedssele, men det gjorde han ikke. Han kørte ret crazy ”.

Vi tog en afstikker til en landsby i bjergene ved aftenstid. Ramzi skulle ind til sin ven, der lavede træplader med Jesus og disciplene, og imens gik jeg hen til nogle geder. Det er nemmere at forbinde sig med en lille gruppe end en stor, og jeg følte mig som en del af Daisy og Ramzis hold. ♦

*Else-Marie om:
Bird's Nest - Fuglere-
den, Børnehjem, Muse-
um i Byblos
Fotos: EH & EB*

Den første uge af vores ophold boede vi i Byblos, 37 km nord for Beirut og kørte ud derfra. Der var også steder for os at besøge i selve Byblos, den ældste by i Verden, der måske har eksisteret i mere end 7000 år. I 1984

blev byen optaget på Unescos Verdensarvsliste for ældste beboede by i Verden.

Noget af det, vi oplevede, var et besøg i Birds Nest, en kirkegård og et Museum for et hjem for armenske børn, der blev forældreløse efter Folkedrabet i det Osmanniske Tyrkiet i 1915 – 17, hvor op til 1.5 mill. armenere mistede livet.

Den danske sygeplejerske og missionær Maria Jacobsen blev vidne til det armenske Folkedrab, da hun i 1907 som 24 årig og en af de første kvindelige missionærer kom til Harput i øst Tyrkiet og gjorde tjeneste ved et amerikansk missionshospital.

“ Hun førte en hemmelig dagbog over krigens udvikling – den blev fundet 10 år efter hendes død og fik stor international betydning for historieskrivningen ”.

Dagbogen bestod af næsten 1000 håndskrevne sider og er udgivet på engelsk og armensk. Vi fik lov at se en udgave, men det var ikke muligt at købe den, da der kun findes 1 eller 2 eksemplarer.

Armenierne blev myrdet, deporteret eller døde af sult. Maria Jacobsen og hendes hjælpere reddede de overlevende børn i ruinbyen Harput, hvor hun havde over 1400 børn, da amerikanerne i 1919 vendte tilbage. Der blev sat en stor hjælpeaktion i gang fra USA, og mange tusinde armenske børn kom ud af Armeni-

en, der var blevet gjort Tyrkisk. Og i 1922 kom Maria til Libanon, der i 1920 var blevet udskilt fra Syrien. Her stiftede hun hjemmet "Fuglereden" for de armenske børn. I 1929 flyttede "Fuglereden" til et amerikansk børnehjem i Byblos. Her fik tusinder af børn i mange år en tryk og god opvækst. Hvert barn fik danske plejeforældre, som støttede hjemmet med midler.

I 1931 kom Marias søster Anna også til børnehjemmet. De to søstre holdt ud under 2. Verdenskrig, selv da al forbindelse med Danmark

var afbrudt. Marias tjeneste for armenierne varede i 53 år, hun var leder af "Fuglereden" frem til sin død i 1960 og er begravet i et gravkammer på børnehjemmets grund – hvor vi også så hendes mindesten.

Museet blev åbnet i 2015 for at markere hundredåret for det Armenske Folkedrab. Bygningen fortæller den dystre historie om grusomhederne med ord, fotografier og film og fra forskellige rum som bl.a. Marias kontor, hvor vores gruppe var samlet.

“ Marie Jacobsen, der gik under navnet ”MAMA” hjalp så mange børn, men fik aldrig selv nogen. Så disse armenske børn var alle sammen hendes børn ”.

En gribende historie om MAMA Maria, der med sin humanitære indsats og kærlige omsorg viede sit liv til beboernes ve og vel.

En meget stærk oplevelse – og stolthed over at ”møde” denne dansker i Libanon. ♦

Sognepræst på Læsø Eva Bernhagen
Ø-præst gennem 10 år
29. september
2013-2023

Tekst: Læsø Menighedsråd.

Foto: GNH & SS.

Menighedsråd og menighed kunne 29/9 - 2023 fejre Eva Bernhagens 10 års jubilæum som Ø-sognepræst på Læsø. Festlighederne var planlagt til en markering i Byrum kirke og derefter spisning for alle tilmeldte. Formanden for Læsø Menighedsråd Miriam Hansen indledte jubilæumsfesten:

“ Velkommen til alle I dejlige mennesker, der er mødt op for at fejre Læsø's første kvindelige præst v/hendes 10 års jubilæum.

Kære Eva! Vi holder utrolig meget af dig - både som præst og menneske. Du er så fleksibel og en god samarbejdspartner for os i menighedsrådet, og kirkens meget engagerede og dygtige personale samt de mange frivillige, der gør alt for at støtte dig. Du kommer altid med et frisk pust og ofte i sidste øjeblik, men når alligevel at kaste et væld af bolde i luften.

Du er, som provsten nævnte ved din indsættelse på Læsø, et åbent, socialt, visionært og engageret menneske, og du og læsøboerne fandt

hurtigt hinanden. Ikke alene i kirkeligt regi, men overalt hvor du kommer, sætter du spor.

Og når vi oplever dig sammen med mand og børn, bliver relationerne til familien Bernhagen/ Kyhn-Madsen endnu større. Vi sætter stor pris på, at du altid giver dig tid til en snak - og kæmpe TAK for det. Kære Simon, Roland, Hugo, Solveig og Lucia, vi beundrer jeres tålmodighed. Tak for lån af jeres mor i de første 10 år.”

Det faldt således, at Eva havde fri, i ugen hvor fejringen skulle foregå. I hendes sted var Kristian Gram Schjoldager på Læsø for at vikariere i tjenesten, hvilket han har prøvet før. Denne gang blev han spurgt om at flette nogle ord om præstearbejdet. Til alles glæde svarede han villigt ja til opgaven og delte disse velvalgte ord med os:

“ Kan du ikke lige skrive noget – eller sige et eller andet præst! ”Jo tak – men om hvad?” Det er om noget kendetegnende ved præstearbejdet – kan du ikke lige sige noget! Der ligger meget forberedelse i at sige ”noget”! Men heldigvis så fik jeg at vide, hvad jeg skulle sige noget om, – så nu må I tage det, der kommer!

“ Kære Eva!

Tillykke med foreløbigt ti år på Læsø!

Hvis Læsø minder lidt om et almindeligt landsogn ala mit eget, så ved jeg ikke, om du har tænkt over, at ikke nok med at du genkender flere og flere navne på stenene på kirkegården, men du har nok også skrevet mellem 600-700 prædikener, skrevet artikler om ”noget” til 40 kirkeblade – og så i øvrigt døbt og begravet i omegnen af en syvendedel af befolkningen – og de børn du konfirmerede som de første vender måske nu tilbage og får døbt deres egne – jeg kan godt fortælle dig, det er en mærkelig oplevelse, når der om et par år begynder at dukke dåbsattester op på konfirmanderne, som du selv har underskrevet! Som vi kort kom til at tale om i onsdags efter konfirmandundervisningen, så bliver du mere og mere præst på en anden måde – den nye præst bliver langsomt men sikkert overtaget af den præst, som menigheden kender og er tryk ved, og den præst som kender sin menighed.

Du ved mere og mere om familierne og menneskene rundt om på øen, og de kender dig alle sammen og ved, hvad du står for, og hvordan du forvalter det embede, som du har fået!

I den augsburgske konfession artikel 5 bestemmes det kirkelige embede således:

»For at vi kan nå til denne tro, er der indstiftet et embede til at forkynde evangeliet og række sakramenterne. For ved ord og sakramenter som midler gives Helligånden, der, hvor og når Gud vil, «

Det kirkelige embede i Den evangelisk-lutherske danske Folkekirke skal med andre ord tjene til sakramenternes forvaltning og forkyndelsen af Jesus Kristus som verdens frelser. Helligåndsbudbringere og håbsgivere – det er det vi er! Men vi er ikke alene om det, for det skal foregå indenfor det almindelige præstedømme. Det vil sige, at alle kristne kan forkynde den kristne tro, men menigheden udnævner alligevel en til at stå i spidsen for det. Vi er alle præster for Vorherre, men præsten har alligevel et særligt ansvar og forpligtigelse til at dygtiggøre sig. Men der er sandt for dyden mange måder at gøre det på! For embedet, det er et vi får, vi bliver kaldet af menigheden, ansat af ministeren og tildelt embedet af biskoppen, men uanset hvad, så er det kun til låns. Der var en præst før dig, og der vil også komme en præst efter, og enhver præst får alle muligheder for at præge det og tage ansvar for det og bringe Helligånd og håb med sig – det er et alsidigt arbejde – der er mange ting, der forventes udover de faste pligter, og det vi faktisk er ansat til - såsom gudstjenester, handlinger, sjælesorg. Til andre tider får præsten fornemmelsen af at være kirkens pedel. Sognerejsen til Libanon Eva – hvor mange gange talte du, at alle var med? Eller tænkte, hvad gør vi så lige nu? – eller har vi nu gaverne med?, det forventes at præsten lige: rejser sig og siger ”noget”, eller at præsten pludselig også fungerer som fransk tolk - vært ved syng-solen-ned, operatør i biografen, når filmen driller – alt sammen for at forkynde Jesus Kristus som verdens frelser – i hvert fald på en

eller anden måde – der er mange måder at gøre det på! Men pas på dig selv i det – det må aldrig ende som Johannes Møllehave slutter sit digt om præsteembedet på:

**“ En præst er en moderne tre-i-en-
mand, en det-er-mig-der-bygger-
kirken-sten-for-sten-mand, en jeg-må
både-være-tømrer-sav-og-mur-mand,
en er-det-sært-at-man-går-rundt-og-
bliver-lidt-sur-mand.**

**Hvad der i dag måske skal siges stan-
den, er jeg den gale til, det må en an-
den. Dog kan man selv med en som
min begrænset viden forstå, at der er
alt for ringe tid for tiden.**

**Så det, man egentlig gik ind for som
præstevied’ til, var det, man siden fik
den allermindste tid til.”**

Der er mange forventninger til præstearbejdet: Minikonfirmandundervisning, Studiekredse, Skole-og institutionskontakt - Sognerejseguiden, Kirkekaffe, Foredragsaftener, Kirkehøjskole o.lign., Udflugter, Konfirmandlejr, Kirkeblad. Gode forventninger men egentlig ikke en del af det vi får løn for, men hvad er den gode præst så for en?

Det er jo ikke et spørgsmål, som der kan gives en alt for håndfast definition af, da man tydeligt kan være en god præst på mange måder. Og sagt i al ærlighed vil de forskellige sognebørn formodentligt komme med ret så forskellige bud på, hvad de mener kendetegner en god præst. Vi vil jo nok i udgangspunktet kunne blive enige om, at en god præst er en forkynder af evangeliet om Jesus Kristus som verdens frelser – så teologien skal først og fremmest være i orden, vi skal være helligåndsbudbringere og håbsgivere, men det bedste råd, som jeg selv fik af min tidligere provst og ofte afløser på Læsø var; at præsten skulle være et ”kvalificeret medmenneske” – det kræver mange egenskaber udover de teologiske grundværdier – det er en altid pågående udvikling og dygtiggørelse, men den foregår over alt – jeg tror, du vil give mig ret i, at det er et privilegeret arbejde og enormt meningsfuldt at få lov til at være medmenneske for en hel menighed. Det er det, man får lov til som sjælesørger: at være sammen med de mange ”næster”, du har, lige fra det mørkeste mørke til den lyseste glæde og måske – måske få lov til at bringe lidt håb med derind – det foregår mange steder – om det er i begravelsessamtalen, om det er i Libanon eller i Læsø Bio, ved købmanden, til dåbssamtalen, eller også en gang i mellem i kirken om søndagen!

Tillykke Eva – håber på velsignelse og glæde for din menighed, for dig og for dit arbejde!” ♦

*Det var en stor glæde at modtage
så mange gæster til Evas jubilæum.
En flot, kærlig og festlig dag som mange
bidrog til. Tak for smukke musikalske gaver
fra øens frivillige. Tak til alle der deltog i
samarbejdet omkring begivenheden og til
enhver der var med til
at festliggøre dagen og føje et minde
til Evas præstetid på Læsø
- foreløbig 10 givende år.
Tak til præstefamilien, sognebørn/menighed
samt medarbejdere.
Et rigtigt stort TILLYKKE og TAK til:
sognepræst Eva Bernhagen.
Mvh. Menighedsrådet v/Læsø Kirker*

Har du en sanger i maven eller en wannabe, bør du finde ind i et af de kor-tilbud, der er på Læsø. Prøv det af og du vil erfare, hvad sangfællesskabet kan udrette. Af mulige findes "Strengekoret" v/Grethe S. Hansen og "Kirkekoret" v/Kasper K. Jensen. Og endnu et kor er kommet til, nemlig "Aftenkoret", et kor der øver i aftentimerne, deraf måske navnet? Ledelsen forestår Kasper K. Jensen som kirkens organist, og julemelodier er det første, der tages fat på for at medvirke til Syng Julen Ind.

TAK

*– skal der lyde fra mig til alle de mennesker, der var engageret
i at gøre det til en festlig dag fredag d. 29. september.*

Miriam gav mig et lys i hånden, da jeg trådte ind i våbenhuset i Byrum kirke fredag lidt i 17.00.

De sidste mennesker hastede ind. Der var spænding og intensitet i luften.

Jeg kom til at puste mit lys ud, men det blev hurtigt tændt igen.

Vi gik ind sammen i procession; korsangere, medarbejderne, menighedsrådet, og jeg.

Igennem tiderne har jeg ført mange dåbsbørn og konfirmander ind i kirken i procession

– nu var det pludselig mig selv, der blev ført ind af min menighedsrådsformand.

Det var en skøn fornemmelse. For det er jo der, det går op for en, hvor stort et øjeblik, det er.

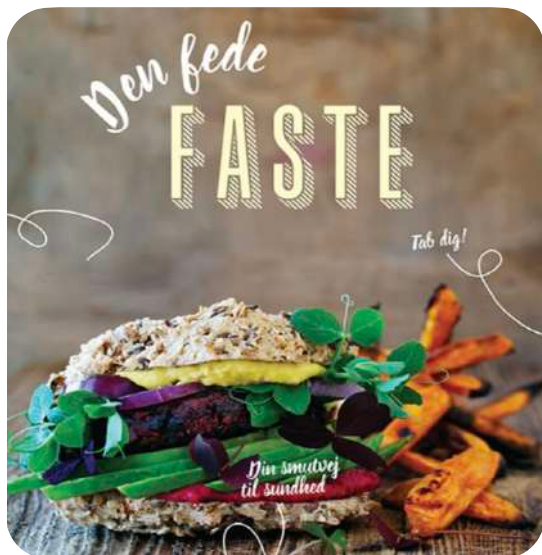
*Når man træder over tærsklen og ind i kirkerummet, mens tonerne fra klaveret eller orglet
bruser imod dig, og folk står og kigger i spændt forventning. Det er der magien opstår.*

Senere under middagen i Forsamlingshuset var der gaver, taler og musikindslag.

*Der var et telefonopkald fra Linda Macktaby, præst i den presbyterianske kirke i Beirut,
der velsignede mig på arabisk. Meget rørende. Og en lille sketch opført af Torbjørn Ydegaard
og Jan Bierberg omhandlende vores drøftelser om tro og tvivl i prædikenværkstedet.*

Det var en herlig aften, der er med til at give mig tro på, at det stadig er på Læsø, jeg skal være.

Eva Bernhagen.

Tekst: Læsø Menighedsråd

Hvad er fasten udover masker, festlige kostumer, tøndeslagning og fyldte, snaskede, lækre fastelavnsboller? Og kan fasten noget for det moderne menneske?

Ret tidligt i det nye år begynder fastetiden. Efter julemad og nytårsbuffet bydes der relativt hurtigt på slankekur m.m. Handler fasten så blot om afholdelse fra alt det søde, der frister os, eller? At tale om fristelse på den måde bliver hurtigt noget, der alene går ud på at afstå fra at komme noget i munden. Derved bliver fristelsen gjort meget lille og meget hurtigt noget målbart - kun i vores fysik og krop. Vi lever i et præstationsamfund og fysisk sundhed er godt, men når vi taler om faste i kirken, handler det i høj grad om sjælelig sundhed, en pause fra det hektiske liv som mange af os lever. Faste kan betyde at skru ned for radio, tv, internet, musik, det som gir baggrundsstøj, og i stedet tune ind på den bølglængde hvor du fornemmer Guds stemme. Måske vil du opdage, at der ud af stilheden kommer liv.

Det er vanskeligt, i hvert fald som kristen, at tale om faste uden at indtænke Jesu 40 dages faste i ørkenen. 40 dage i fristelse og udholdenhed for at blive i stand til at modstå - og at afstå fra fristelsen. Våbnet dengang var bøn og stil-

hed. Og fastetiden varer netop 40 dage - minus søndagene, som ikke er fastedage. Men fra Askeonsdag, som indleder fasten, til og med påskeaften. Askeonsdag var tidligere i historien stærkere forbundet med bod og bøn end i dag, hvor den kristne forståelse er, at fordi vi alle er syndere, har vi dagligt brug for tilgivelsen. Luther selv lagde stor vægt på den daglige omvendelse for at leve et liv som kristen.

Bibelteksterne i fastetiden handler om åndskamp, strid og udholdenhed i troen og fører os hen til påskehøjtiden. Fastetiden er en forberedelse til Jesu død og opstandelse, som sprænger alle grænser og er helt ubegribelig. Fasten er en tid til at gribe fat, i det som er helt umisteligt for troen. For nogen, er fasten en tid til at koble sig fra indgroede vaner. For andre, er det en tid til at koble sig, til det som er allervigtigst.

Men måske lever jeg allerede med afsavn, og hvad skal fasten så gøre godt for? Har vi brug for noget at faste fra? JA. De afsavn, vi lever med i fasten, er et frivilligt afsavn. Et afsavn du selv vælger, som kan skabe rum for alt det vigtige i vores liv, det der gør en forskel, det der nærer os.

“ Faste er en tid til stilhed og koncentration – en tid til at tage imod. At rette opmærksomheden mod Gud. Fastetid til øvelse – at skærpe sanserne til lydhørhed og eftertanke. At få øje på mit eget liv, mennesker omkring mig og GUD.”

I konceptet “Læsø faster før festen” tilbyder Kirkerne på Læsø konkret hjælp til- og mulighed for, at du kan overveje, hvad der betyder noget for dig. Hvad der er det væsentligste i din tilværelse? Er der noget, du skal tage en pause fra? Du tilbydes et rum til alenetid i stilhed og meditation, ro, bøn, refleksion, sang og meditativ musik. Du kan deltage aktivt med realiseringen af andagterne eller “blot” være tilstede.

“ Der er planlagt nitten andagter af ca. 30 minutters varighed i Byrum kirke. Tirsdage kl. 17.00, onsdage kl. 8.30 og torsdage kl. 20.00 ”.

“Læsø faster før festen” indebærer tillige, at der i perioden 14. februar til 30. marts er skruet ned for øvrige sogne/kirkelige aktiviteter - samt kirkekaffen, det er nemlig fastetid.

Vil du høre mere om konceptets form- og evt. medvirke aktivt v/realiseringen af en eller flere andagter, skal du kontakte kirkekontoret, for at få udleveret eller tilsendt andagts materialet til forberedelse af “Læsø faster før festen”.

Menighedsråd, præst og medarbejdere imødekommer forventningsfuldt et smukt og givende samarbejde med alle interesserede og glæder sig til din henvendelse eller deltagelse i “Læsø faster før festen 2024”. ♦

De franske ord “Mardi Gras” betyder fede tirsdag - i Danmark kaldet *hvide* tirsdag og i kalenderåret placeret dagen før Askeonsdag, som indleder fasten. Hvide tirsdag eller fede tirsdag henviser til, at man skulle spise og drikke rigeligt inden den 40 dage lange faste. I dag strækker fejringen sig i flere lande over længere tid og foregår på forskellige måder. Herhjemme fejres tiden op til fasten med fastelavnsmesser adskillige steder. ”Mardi Gras” er tillige navnet på det årlige karneval i New Orleans, der slutter fede tirsdag, og som siden 1857 er blevet fejret med optog gennem byen. Karnevalet varer cirka 14 dage, men de indledende festligheder begynder allerede omkring Helligtrekonger.

Lokalt og på Læsø er “Mardi Gras” besluttet til at fejres søndag 11. februar - fastelavnssøndag. F.eks. gennem festlig og følelsesladet musik og sang inspireret af New Orleans - jazz, gospel og blues- gerne med flere instrumenter, saxofon, trompet, kor/solister. Måske er der en musiker eller sanger et sted, som den søndag har lyst til at danne band med kirkens organist? Ovennævnte musikgenrer kommer fra Afrika og USA. Slaverne sang gospelsangene og brugte musikken til at kommunikere og udtrykke deres følelser på. Al musik handler i grunden om at

“ Just a closer walk with thee ”

frit oversat: *Lad mig vandre nær ved dig.*

- Du er stærk, når jeg er svag.
Jesus led du mig hver dag.
Jeg blir lykkelig når jeg,
blot får lov at vandre tæt ved dig.

Lad mig vandre nær ved dig,
jeg dig beder hjælp du mig,
til at leve som du vil.
Led du mig jeg beder led du mig.

- Denne verden ond og hård,
lokker mig hvor end jeg går.
Dagligt søger jeg til dig
- for dit blod, dit blod renser mig.

Lad mig vandre

Når jeg skal herfra engang,
lad mig vandre hjem med sang.
Led du mig på rette vej,
til mit hjem, mit hjem der hos dig.

Lad mig vandre ...

kommunikere følelser og røre folks hjerter, lad os bede om at hjerterne på Læsø også må røres. Blandt skønne musikseksempler kan nævnes: [”Down by the riverside”](#), [”Satan your kingdom must come down”](#), [”JUST a closer walk with thee”](#), [”Oh, when the Saints go marching in”](#).

Er det da ikke for meget med al den festivitas; vi må dog ikke glemme, evangeliets egentlige budskab, kan den modne voksne med en smule fornuftig skepsis bekymre sig for. Nuvel, den begejstring, der viser sig i et menneskeubetinget alder, er den da forkert? Mon ikke det er Gud-villet at kunne glædes, at kunne lege? I Bibelen finder vi både leg, livsbekræftelse og nydelse omtalt. Liv og tro er vævet sammen i en helhed og kan ikke løsrives fra hverandre. Det er godt at lege og at kunne blive som børn, også selv om det kan betyde, at uforstående blikke gransker en, at andre undres. At turde bryde grænser har Jesus formå-

et, i stor grad endda. Jesus var ikke bange for at bryde med normen. I Matt. evangeliet står fortalt; at menneskesønnen kom; som spiser og drikker, og de siger: Se, en frådser og en vin-drunker, toleres og synderes ven! Dog visdommen er retfærdiggjort ved sine børn. I kirken rummes hele livet- også døden, og når livet trues, er legen et frirum. Derfor - og med Guds hjælp, tør vi godt at kaste os ud i planlægning af en Mardi Gras gudstjeneste, eller en udvidet fastelavnsgudstjeneste. En dag i festens tegn, hvor vi lader op til den kommende fastetid.

“ I Vesterø kirke fastelavnssøndag 2024 kl. 11.00 handler det om at få “fedt nok” til at stå imod. ”

Lægen sagde forleden, indtag endelig et glas sukkerholdigt saftvand inden du begynder fastetimerne før operationen. Det vil gavne dig under opvågning og du kommer hurtigere til kræfter igen. Vi genkender det med modstandskraften, at fylde depoterne op. Derfor skal vi klæde os på til fasten, vi skal sørge for at få nok både åndeligt og legemligt. Syng med. Danse og spise rigeligt af al den gode mad og glædes over det. Kom og tag del i festen, når vi fejrer Mardi Gras gudstjeneste. Bagefter er der mulighed for at spise middag sammen. Lad os glædes med hinanden i fællesskab, før den stille tid med eftertænksomhed begynder for at føre os til den store påskefest. Lad os leve sammen som kristne og dele liv og tro, for Gud lyser gennem enhver maske og forklædning. ♦

Kommunikation har altid foregået bedst personligt - gennem samtalen. Blot ville det være temmelig uoverkommeligt, hvis al kommunikation i vore sogne var personlig. Derfor benytter vi forskellige former for massekommunikation, f.eks. nærværende blad. I kirkebladet finder du information om kirkens forskellige arbejdsgrøner og arrangementer, tillige med dybdegående artikler om forskellige emner. Men, kommunikation handler i høj grad også om at vælge til og fra. Ingen har ressourcer til at være synlig på alle platforme, der er tilgængelige i dagens Danmark, det har vi heller ikke i Læsø Kirker. Vi ser ind i en tid, hvor det ansvarlige redaktionsudvalg på Læsø KirkeNyt er reduceret m/50 %.

Det betyder, at vi leder efter to - tre frivillige, der har lyst og flair for kommunikation og flotte fotos. Vi håber, at du, med interesse for sognene på Læsø, findes blandt læserne og melder dig til kirkekontoret? Du vil blive en del af et tillidsfuldt og inspirerende team, der arbejder seriøst med at skabe mest mulig liv og variation i bladet. Du må være skarp på deadlines og påregne minimum 6 årlige redaktionsmøder til planlægning samt altid være vågen efter nye vinkler at opsnappe kirke- og sogneliv på. Menighedsrådet har det indtryk, at der stadig er mange læsere til bladet, der fortæller om det liv og fællesskab, borgerne på Læsø finder i folkets kirke – den folkekirke, der er vores, som vi holder af og som har så meget godt og vigtigt at give videre. God læse- og arbejdslyst.

Samtidig ønsker vi alle læsere en skøn og fredfyldt adventstid. Vi glæder os til at møde hinanden i øens kirker, ved en af de mange aktiviteter i sognelivet. En glædelig jul og et rigt velsignet og lykkeligt nytår ønsker Læsø Kirkers personale og menighedsråd. ♦

Vil du et spadestik dybere i din Bibel?

Deltag i en samtale om søndagens tekst.

I prædikenværkstedet diskuterer og reflekterer vi sammen over den kommende søndags bibeltekst og skaber et rum for tanker og ideer, om tekstens brug og aktualitet i dag.

Det kræver ingen forberedelse at deltage, og værkstedet varer halvanden time på **onsdage kl. 15.30-17.00 i Kirkensgaard.**

Tilmelding/ mere information/aktuelle datoer, kontakt:

Eva Bernhagen, tlf. 2149 1001

mail: evb@km.dk

MINDEGUDSTJENESTE

Alle helgen er en særlig mindedag for de mennesker, vi hver især har mistet i vort liv.

Enhver, der måtte ønske at deltage i mindegudstjenesten m/lystænding og oplæsning af navnene på dem vi mistede i det forgangne år, er velkommen:

5. november kl. 16.30 i Byrum Kirke.

Inviter gerne en med - eller sig selv ja tak, til at ledsage en på denne mindedag.

*Og ved tidens grænse lever fortsat
Dine løfteord ved døbefonten,
Dåbens lys er tændt, når livet slukkes.*

Den Danske Salmebog nr. 448

VELKOMMEN TIL SOGNEAKTIVITETER

Kirke i Børnehøjde kl. 17.00 - 18.30 for børnefamilier

November: 10. nov. kl. 16.30 i Østerby kirke - vi henviser til Halloween

December: 24. december er der jul for børn kl. 10.30 i Østerby kirke

Januar: 19. januar kl. 17.00 i Byrum kirke.

KiBH med spising til 18.30 - husk tilmelding SMS: 24976434

Februar: 11. februar kl. 11.00 i Vesterø kirke - vi henviser til "Mardi Gras" for alle og mulighed for spising se hjemmesiden for INFO/tilmelding/pris.

Sogneeftermiddag 7. nov. kl. 14.30 m/Leif Ladefoged

PÅ PLEJEHJEMMET

“Velkommen til Læsø - her sætter vi uret 10 år tilbage” Hvis vi vil ha’ det som alle andre, så var det vel lettest, hvis vi flyttede over til dem.

På Læsø Plejehjem mødes vi for at høre en humoristisk fortælling - suppleret med sang og guitar - om de udfordringer der er, når 1800 borgere skal holde gang i et hel-årssamfund, der hver sommer har besøg af cirka 100.000 gæster. Vi nærmer os kanten - har snart kun gæld - men tænker dog stadig stort. Læsø er kendt for tanghuse, salt, hummere og en storslået natur. Vi har ren luft, rent vand, ren jord, men økonomisk er det ren elendighed!

Arr: Læsø Kirkers Arrangementudvalg.

Filmkræs 8. nov. kl. 19.00 “Luther”

LÆSØ BIO - ENTRÈ 30,-

Den tysk-amerikanske film instrueret af Eric Till er baseret på Martin Luthers liv. Som munk er Luther - i lighed med alle munke i 1500-tallet - underlagt paven i Rom. Da han finder sin egen måde at fortolke bibelen på og oven i købet i tale og skrift argumenterer godt for sin sag på en måde, så selv jævne folk forstår ham, falder det kirkens allerøverste gejstlige for brystet. Luther bliver deres fjende nr. ét - ikke mindst fordi han i direkte vendinger gennemskuer og beskriver den råddenskab, der gennemsyrrer kirkens top. Han gives den chance at tilbagekalde sine kritiske skrifter, men Luther svarer nej.

Det sker i øens missionshus 15. nov. kl. 19.30

Onsdag 15. nov. kl. 19.30:

aftensmøde v/ Henri Alex Jensen fra Silkeborg.

Fællessang, kaffebord og tid til at dele liv med hinanden.

Læs mere om Henri Alex Jensen: <https://ilk.dk/1t8w5k>

Sogneaften 22. nov. kl. 19.30 “En duft af Libanon”

I KIRKENSGAARD

Mens du nyder arabiske kager og tyrkisk kaffe, kommer du under varmere himmelstrøg og et andet lands traditioner. Gå på opdagelse efter forskelle og ligheder når deltagerne fra studieturen i Libanon tager dig med på rejse. De deler nogle af de mange og berigende oplevelser, som de fik gennem deltagelsen i menighedsrejsen til Libanon fra Læsø- i sensommeren 2023 den 18. - 28. august.

Sogneaften 28. nov. kl. 19.30 “Noget om skønhed”

I KIRKENSGAARD

- Kan De huske Don Quijote og hans tro væbner Sancho Panza?

- Kan De huske fyrst Mysjkin?

- Kan De huske Den gode soldat Svejk?

Storm P sagde i en flue: „Menneskene er jo gode, hvorfor er de det så ikke?”

I litteraturen ude som hjemme kan vi møde skikkelser, der sætter tilværelsen i perspektiv, så vi både må le og græde over dem, - og os selv. Foredrag v/Steen Sunesen.

Årets adventsfest 1. dec. kl. 19.00

FREDAGSKLUBBERNE

“ Nu bæres lyset frem stolt på sin krone, rundt om i hus og hjem
sangen skal tone. Nu på Lucia-dag hilser vort vennelag
Santa Lucia, Santa Lucia ” ...
Den traditionsrige adventsfest i øens fredagsklubber byder på Luciaoptog, fællessang, kagebord, hygge og amerikansk lotteri i Østerby missionshus.

Sogneeftermiddag 5. dec. kl. 14.30 Adventshygge

PÅ PLEJEHJEMMET

På Læsø Plejehjem mødes vi for at stemme sind og tanke ind på adventstiden. Som altid er kaffebordet veldækket og byder denne eftermiddag på hjemmebag med en smag af jul. Musikalsk underholdning v/Barbara og Christian Fritch samt indslag fra Eva Bernhagen. Alle fra øen er hjertelig velkommen.

Arr: Læsø Kirkers Arrangementudvalg.

Liturgisk & musikalsk gudstjeneste 10. dec. kl. 10.30 “De 9 læsninger”

MUSIKGUDSTJENESTE

De ni læsninger er en forberedelsesgudstjeneste til julen. På Læsø finder den sted i forbindelse med søndagsgudstjenesten anden søndag i advent i Byrum kirke. Der er folk fra menigheden som har lovet at hjælpe med at læse de ni bibeltekster op under gudstjenesten. Det er tekster, der spænder fra skabelsen over syndefaldet til profetier om frelseren som skal komme, og slutter med evangeliets beretning om frelserens fødsel.

Der venter menigheden en gudstjeneste i ord såvel som musik og sang.

Adventstøner 10. dec. kl. 16.00 “ Cordialis ”

KONCERT

Vokalensemblet Læsø - Cordialis og deres dirigent, klassisk sanger Vibeke Rolskov gentager succesen fra sidste år med en stemningsfuld koncert anden søndag i advent i Byrum kirke. Repertoiret byder på Engelske Carols, danske julesalmer og klassiske satser. Vibeke leder tillige nogle dejlige fællessange med Kasper Køhl ved klaveret. Gratis entré.

Syng julen ind 2023 14. dec. kl. 19.00

Hvad er det, der gør, at et stykke musik bringer os i julestemning?
Langt hen ad vejen handler det om traditioner. Intet tidspunkt på året er mere oplagt at dyrke dette end netop julen. Lad det derfor være en opfordring til alle: syng jer gennem julen - også dagene op til julen, lad tonernes magi trylle juleglæden frem. Du kan forvente en aften i Byrum kirke med fællessang, smuk musik og koristopræden fyldt af juletoner.

NB.: Husk også syng julen UD 26/12 kl. 10.30 - en gudstjeneste m/ønskekonzert.

Juletræsfest 29. dec. kl. 14.30

FREDAGSKLUBBERNE

“ Børn og voksne i kærlig krans rundt omkring træet vandre
alt under lysenes festlige glans hånd i hånd med hverandre ”....
Det er som i gamle dage når fredagsklubberne indbyder til dans og leg rundt om det grønne træ, og de mange smukke julesange synges og måske der er en go' fortælling i vente - hvem ved?
Der hygges om ung som gammel i Østerby missionshus.

Evangelisk Alliance Bedeuge jan. 2024. På Læsø kl. 19.30

Hvert år samles kristne over hele verden til bøn i en bedeuge, der er arrangeret af Evangelisk Alliance. Også i Danmark giver hundredvis af lokale møder i denne uge udtryk for den basale kristne enhed og ønsket om at bede for vores land og vores verden. I disse møder samles mennesker fra alle kirkesamfund til gensidig inspiration og opmuntring. I år er temaet: "Hele Kirken bringer hele Evangeliet til hele Verden". Hent folderen med inspiration til møderne og til personlig bøn på hver af de otte dage, her: <https://llk.dk/7y3goh>

På nedenstående dage er der bedemøde på Læsø:

Mandag 8. januar: Johannes Christoffersen leder bedemødet i Østerby missionshus.

Tirsdag 9. januar: Tove Brændstrup leder bedemødet i Kirkensgaard.

Onsdag 10. januar: Johannes Christoffersen leder bedemødet i Østerby missionshus.

Filmkræs 23. jan. kl. 19.00 "The Swimmers"

LÆSØ BIO - ENTRÈ 30,-

Fra det krigshærgede Syrien til OL i Rio i 2016 – to unge søstre begiver sig ud på en farefuld rejse, der kræver lige dele hjerte og svømmefærdigheder. The Swimmers fortæller historien om den syriske flygtning, der blev olympisk svømmer, Yusra Mardini, som svømmede for flygtningeholdet ved OL i Rio, og hendes søster Sara. Inden borgerkrigen i Syrien var de begge elitesvømmere med håb om at komme til olympiaden i Rio. De to, der spilles af virkelighedens søstre Nathalie og Manal Issa, finder deres liv i den syriske hovedstad Damaskus vendt op og ned på grund af diktator Bashar al Assads borgerkrig mod sin egen befolkning.

Sogneaften 25. jan. kl. 19.30 "Offentlighedsteologi"

I KIRKENSGAARD

Foredrag af stud. Theol Ida Tonsgaard: "I mit bachelorprojekt blev det samtidsteologien, der optog mig. Herunder hvilken rolle teologien og kirken spiller i et sekulariseret samfund. "Offentlighedsteologi" er et relativt nyt begreb i en dansk sammenhæng. Religionens plads i det moderne Europa er blevet gradvist mindre og henvises ofte til den private sfære. Der sættes et skarpt skel mellem den politiske og religiøse sfære, sagt med teologiske termer, den verdslige og den åndelige. Men er denne skelnen nødvendigvis fremmede for det fælles bedste? Jeg har forsøgt at undersøge, hvordan teologien kan bidrage med sine indsigter i det offentlige og politiske liv samt muligheden for at skabe refleksioner over mennesket og dets plads i et samfund, hvor kristendommen er én blandt mange stemmer."

Sogneaften 7. feb. kl. 19.30 "Buddhisme tur-retur"

I KIRKENSGAARD

Buddhisme, tibetansk lamaisme og tantrisme, kært barn har mange navne! Foredrag af Torbjørn Ydegaard om at rejse til Nepal og undervise munke i kristendom. Aftenen krydres med billeder fra efterårets rejse til "de små munkedrenge" i Rolwaling-dalen under Tseringma-bjergets. Tseringma er gudinden for det lange, lykkelige liv - det beskyttende favntag.

Filmkræs 13. feb. kl. 19.30 "Seven Years in Tibet"

LÆSØ BIO - ENTRÈ 30,-

Den unge og umodne Heinrich Harrer tager til Himalaya for at bestige bjerge. Mens han er borte bryder 2. verdenskrig ud, og han må blive i Himalaya, langt væk fra sin kone og sit nu nyfødte barn. Harrer ender i Tibet, hvor han bliver en nær ven af Dalai Lama. Da Kina invaderer Tibet, vender han tilbage til Tyskland, hvor han nu er parat til at genoptage kontakten med sin familie. Historien er baseret på autentiske begivenheder.

SOGNE INFO

Døbte

- 04.06: Daniel Laang
- 17.06: Matheo Gerhardt Rosenfeldt Jespersen og Ella Mira Rosenfeldt Gerhardt Jespersen
- 18.06: Esther Mejer Djernæs Pedersen
- 18.06: Theodor Thorius Jerup
- 16.07: Ellen Elisabeth Birch Jacobsen
- 30.07: Lea Nørgaard Levorsen

Viede

- 20.07: Thea Levorsen og Kevin Margo Vilsen
- 19.08: Anne Stoklund Svendsen og Jesper Thomsen
- 23.09: Lise Skourup og Henrik Hansen

Guds fred

Døde

- 19.07: Ina Lissi Christensen
- 22.07: Flemming Sønderkær
- 31.07: Per Rugaard
- 02.08: Amy Marie Christensen
- 03.08: Gerda Pedersen
- 18.08: Mona Krista Jerup
- 25.08: Yrsa Gurli Henriksen
- 02.09: Gytte Johanne Svendsen
- 08.09: Margit Øgård Larsen

ÆLDREGUDSTJENESTE

PÅ PLEJEHJEMMET kl. 14.30

tirs. 14. november

tirs. 28. november

tirs. 19. december JUL i Byrum kirke

tirs. 9. januar

tirs. 23. januar

tirs. 6. februar

På øens Plejehjem er der ældregudstjeneste på ovenstående dage. Den afvikles som en vanlig gudstjeneste med altergang og er for alle. Beboere, såvel som borgere ude på øen er velkomne til at deltage. Præsten varetager gudstjenesten og kirkens organist samt kirkesanger spiller og synger til salmerne.

En samtale med præsten er altid en mulighed. Præsten har tavshedspligt og er parat til at lytte til dig og det der må optage dig. Tag selv kontakt eller bed om hjælp til at etablere en samtale. Præsten kan tale med dig i telefonen, besøge dig, eller hvad du aftaler med præsten, der vil fungere bedst for dig.

LÆSØ KIRKERS MENIGHEDSPLEJE

Besøgstjenesten

Sammen i tro, håb og handling

Kunne du tænke dig en besøgsven, en du kan hygge og snakke med eller evt. læse Læsø-Posten med? Eller kunne du tænke dig at *være* besøgsven og give et par timer af din tid?

Få mere information, kontakt: Jørgen Toftlund
tlf.: 53620651 mail: mjtoftlund@gmail.com

Søndags - Caféen

Menighedsplejens Søndags-Café er åben hver søndag eftermiddag kl. 13.30 - 16.00 i Kirkensgaard og er for alle, der har lyst til en hyggestund i selskab med andre over en kop kaffe/te. Måske kunne du også tænke dig at være med til at brygge kaffen eller gerne vide mere om caféen?

Kontakt: Jørgen Toftlund tlf.: 53620651 mail: mjtoftlund@gmail.com

Vågetjenesten

Læsø Vågetjeneste under Menighedsplejen og tilknyttet Læsø Døgnpleje, har eksisteret siden juli 2018. Vi er pt. 13 vågere, hvoraf enkelte stadig er på arbejdsmarkedet. Alle bidrager med et stort engagement. Vore vagter er almindeligvis fra kl. 23-07.00 Vågetjenesten har sin naturlige gang på Plejehjemmet, men kommer også i private hjem. Vågetjenesten har tavshedpligt, i lighed med sundhedspersonale, og den værner vi om. Formålet med vågetjenesten er at yde støtte og nærvær til døende og at aflaste pårørende. Har du brug for Vågetjenesten, skal du af praktiske årsager kontakte Læsø Døgnplejes tlf: 9849 1422

Koordinator for Læsø Vågetjeneste Hanne Junge.

Menighedsplejen tilbyder Julehjælp

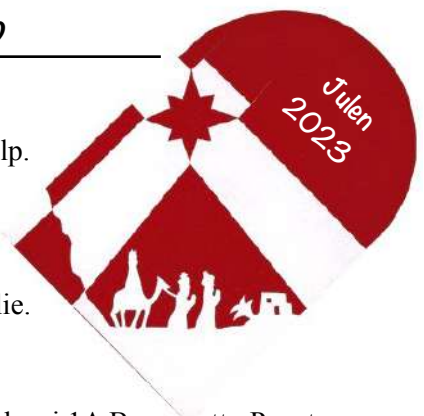
Har du brug for naturalier og en økonomisk håndsrækning til den forestående jul? Også dette år tilbyder Læsø Kirkers Menighedspleje julehjælp.

For at søge skal du:

- være bosat på Læsø
- sende en kort og begrundet ansøgning
- ansøgningen skal være personlig og gælde dig og din familie.
- eventuelle børns alder skal oplyses

Ansøgningsfrist: **senest fredag d. 1. december 2023**

Sendes pr. mail/brev til præsten: evb@km.dk - eller Kærmindevej 1A Byrum att.: Præsten.
Alle ansøgninger behandles diskret og modtager direkte svar i starten af december.

Gudstjenester i Læsø Kirker

Dato		Byrum	Østerby	Vesterø
5/11	Allehelgensdag	16.30	Mindegudstjeneste E.B.	10.00 E.B. & Kirkekoret
10/11	Halloween		16.30 børn/unge/fam. E.B.	
12/11	23. s. eft. trinitatis	10.00	L-E.S.	
19/11	24. s. eft. trinitatis ★ Zahle Venskabsmenighed		10.00 E.B.	
26/11	Sidste s. i kirkeåret			10.00 E.B.
3/12	1. s. i advent ★ Læsø Menighedspleje LMHP	10.00	S.S.	
10/12	2. s. i advent			De 9 læsninger. 10.30 E.B.
17/12	3. s. i advent ★ Kollekt: Danmission		10.00 T.R.R.	
19/12	tirsdag	10.00 Skolejul. + 14.00 Ældrejul. E.B.		
24/12	4. s. i advent & Juleaftensgudstjenester ★ "Oasis", muslimske flygtningebørns skole, Libanon	16.00 E.B.	10.30 for børn-familier. E.B.	14.00 E.B.
25/12	1. juledag			10.00 E.B.
26/12	2. juledag	"Syng julen ud" 10.30 E.B.		
31/12	Nytårsmesse		15.30 E.B.	
1/1	1. nytårsdag 2024 ★ Kollekt: Bibelselskabet	14.00 E.B.		
7/1	1. s. e. H3K		10.00 J.C.	
14/1	2. s. e. H3K			10.00 J.C.
19/1	Kirke i Børnehøjde	17.00 børn/unge/fam. Fællesspisning tilmelding		
21/1	s. s. e. H3K ★ Zahle Venskabsmenighed	10.00 L.WW.		
28/1	Septuagesima		10.00 E.B.	
4/2	Seksagesima ★ Diakonens dag - (L.MHP)	10.00 m/mimkonfirmander E.B.		
11/2	Fastelavn			11.00 Mardi Gras E.B: OBS tilmelding til spisning
14/2	1. fasteandagt	8.30		
15/2	2. fasteandagt	20.00		
18/2	1. søndag i fasten		10.00 E.B.	
20/2	3. fasteandagt	17.00		
21/2	4. fasteandagt	8.30		
22/2	5. fasteandagt	20.00		
25/2	2. søndag i fasten			10.00 N. C. S. L.
27/2	6. fasteandagt	17.00		
28/2	7. fasteandagt	8.30		
29/2	8. fasteandagt	20.00		
3/3	3. søndag i fasten	10.00 E.B.		
5/3	9. fasteandagt	17.00		
6/3	10. fasteandagt	8.30		
7/3	11. fasteandagt	20.00		
10/3	Midfaste ★ folkekirkens Nødhjælp			10.00 E.B.
12/3.	12. fasteandagt	17.00		
13/3	13. fasteandagt	8.30		
14/3	14. fasteandagt	20.00		

11. - 12. nov. : Lars-Erich Stephansen: L-E. S.
27. nov. - 3. dec.: Steen Sunesen: S.S.
16. - 17. dec.: Thomas Reinholdt Rasmussen T.R.R
6. - 7. jan.: Johannes Christoffersen J.C.

13. - 14. jan.: Johannes Christoffersen J.C.
15. - 21. jan.: Liselotte Winde-Wiemer L.WW.
19. - 25. jan.: Niels Cristian Scheel Lassen N.C.S.L.

Sognepræst Eva Bernhagen: EB. tlf. 21491001
Vikarierende præster i Læsø Kirker tlf. 21343717

v/MobilePay bedes indbetalingen fortages på den aktuelle dato for aktiviteten samt oplyse denne: kollekt, entré osv. Tak. Eksempel: Kollekt indbetalt 21/1-2024

KIRKERNES AKTIVITETER
annonceres i Læsø-Posten, på Læsø kirkers facebookside og i kirkens kalender, som du finder på: laesoekirker.dk
Velkommen i kirkerne på LÆSØ!